

Náhrada škody

Pobíral-li poškozený podle zákona o nemocenském pojištění v pracovní neschopnosti v důsledku nemoci či úrazu dávky nemocenského pojištění, pak se sice podle § 2962 odst. 1 o. z. pro zjištění výše náhrady tyto dávky odečtou od průměrného výdělku před vznikem újmy, ale podle § 126 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění zaplatí škůdce částku odpovídající vyplaceným nemocenským dávkám jako regresní náhradu orgánu nemocenského pojištění, který poškozenému dávky vyplatil.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 25 Cdo 3053/2021-307 ze dne 30.11.2022)

Nejvyšší soud rozhodl v právní věci žalobců: a) J. N., narozený XY, a b) L. H., narozená XY, oba bytem XY, oba zastoupeni JUDr. V.M., advokátkou se sídlem P., proti žalovanému: D. Š., narozený XY, bytem XY, zastoupený JUDr. PhDr. K.S., Ph.D., advokátkou se sídlem P., o 1 005 934 Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 48 C 21/2017, o dovolání žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. 2. 2021, č. j. 39 Co 192/2020-218, tak, že dovolání žalovaného proti části potvrzujícího výroku rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. 2. 2021, č. j. 39 Co 192/2020-218, o povinnosti žalovaného zaplatit žalobci a) 290 060 Kč s 8,05% ročním úrokem z prodlení z této částky od 20. 9. 2017 do zaplacení, se zamítá, ve zbývajícím rozsahu se dovolání odmítá.

Z odůvodnění:

Obvodní soud pro Prahu 4 rozsudkem ze dne 18. 12. 2019, č. j. 48 C 21/2017-165, uložil žalovanému, aby zaplatil žalobci a) 557 343 Kč s příslušenstvím a žalobkyni b) 154 830 Kč s příslušenstvím, žalobu o zaplacení 200 000 Kč s příslušenstvím a části úroku z prodlení z částky 526 443 Kč žalobci a) zamítl, řízení částečně zastavil ohledně 69 100 Kč s příslušenstvím a 24 661 Kč s příslušenstvím a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu a o poplatkové povinnosti žalovaného. Rozhodl tak o žalobě na náhradu újmy na zdraví žalobce a), jemuž přiznal právo na náhradu za ztrátu na výdělku 290 060 Kč za dobu pracovní neschopnosti, na náhradu za bolest 150 713 Kč, náhradu za duševní útrapy při komplikované a bolestivé léčbě 100 000 Kč a náhradu nákladů na znalecké posudky 16 570 Kč. Žalobkyni b), manželce žalobce a), soud přiznal právo na náhradu nákladů na péči o žalobce a) v částce 154 830 Kč. Soudy vyšly ze zjištění, že dne 28. 6. 2015 žalovaný jako řidič automobilu při konfliktu strčil do žalobce a), který se právě rozjížděl na kole, tak, že upadl a utrpěl komplikované zranění klíční kosti vlevo, přičemž levá ruka je jeho dominantní končetinou. Žalovaný byl za toto jednání trestním soudem shledán vinným zločinem ublížení na zdraví a potrestán podmíněným trestem odnětí svobody v trvání tří let. Podle vyjádření Expertní a poradenské kanceláře, s. r. o., za dobu od 28. 6. 2015 do 29. 2. 2016, po kterou byl žalobce a) v důsledku zranění vyřazen z dosavadní pracovní činnosti, mu jako osobě samostatně výdělečně činné (v oboru vodoinstalatérství, provádění staveb, výkon stavebního dozoru) ušel výdělek 290 060 Kč. Dávky nemocenské mu nebyly vypláceny. Soud uložil žalovanému, aby žalobci a) nahradil ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti podle § 2962 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, (dále jen „o. z.“) v prokázané výši, aniž shledal zákonný důvod pro krácení náhrady o nemocenské dávky, které žalobce a) nepobíral, protože si neplatil nemocenské pojištění. Jednak nebyl povinen tak činit, a i kdyby pojišťovna vyplátila poškozenému nemocenské dávky, měla by proti škůdci právo na jejich regresní náhradu. Žalobce a) utrpěl v souvislosti s úrazem a jeho léčením nejen bolest, ale i jiné duševní útrapy v důsledku mimořádně dlouhé a bolestivé léčby, jejíž příčinou

nebylo pochybení nemocnice při léčbě, ale komplikovanost zlomeniny, která si vyžádala postupně pět operací, nezbytnost pomoci s běžnými úkony osobního života včetně osobní hygieny a vyvolala v žalobci a) obavy o jeho zdravotní i ekonomickou budoucnost. Zranění a léčba omezovaly po dlouhou dobu život žalobce a) i celé jeho rodiny a vyřadily jej z běžného života. Nepříjemná byla pro žalobce a) situace zejména při horkém počasí v létě s ohledem na nutnou fixaci ruky. Soud nárok na náhradu za bolest a jinou nemajetkovou újmu posoudil podle § 2958 o. z. a podle Metodiky k náhradě nemajetkové újmy na zdraví, uveřejněné pod číslem 63/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, (dále jen „Metodika“). Vyšel z posudku zpracovaného znalcem z oboru zdravotnictví, odvětví hodnocení míry bolesti a funkčních schopností při újmách na zdraví, podle něhož žalobci a) vznikl nárok na bolestné v celkové výši 230 713 Kč, z čehož 80 000 Kč mu již bylo vyplaceno na základě výroku soudu v adhezním řízení. Přiměřenou náhradou za jinou nemajetkovou újmu - nejistotu při prognóze léčby, obavy o budoucnost, stud při dlouhotrvající nesamostatnosti a přijímání pomoci při nejintimnější hygieně - je podle soudu částka 100 000 Kč. Soud dále vzal za prokázané, že žalobkyně b) musela pečovat o žalobce a), který se o sebe nemohl po dobu od 28. 6. 2015 do ustálení bolesti dne 6. 6. 2017 plně postarat, a to v rozsahu jedné až tří hodin denně. Nárok na náhradu za tuto péči soud posoudil podle § 2960 o. z., výši náhrady za péči stanovil za použití analogie podle vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, a přiznal žalobkyni b) celkem 154 830 Kč. Konečně žalobci a) podle § 2952 o. z. náleží právo na náhradu hotových výdajů za posudky pro účely vyčíslení škody na zdraví celkem ve výši 16 570 Kč. Ke snížení náhrad podle § 2953 odst. 1 o. z., jehož se žalovaný domáhal, neshledal soud důvody vzhledem k tomu, že škoda byla způsobena úmyslným zločinem.

Městský soud v Praze k odvolání žalovaného rozsudkem ze dne 10. 2. 2021, č. j. 39 Co 192/2020-218, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výrociích o platební povinnosti vůči oběma žalobcům a v nákladových a poplatkových výrociích a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně a ztotožnil se i s jeho právními závěry. Neshledal vady v procesním postupu obvodního soudu, který svůj závěr o protiprávním jednání žalovaného jako jediné příčině škody opřel o zdravotnickou dokumentaci i vyšetřením pacienta podložený a ústně obhájený posudek soudem ustanoveného znalce MUDr. K., aniž vyslechl znalce MUDr. H., jehož posudek předložili žalobci a který vyjádřil pochybnost o správnosti postupu lékařů při první z pěti operací žalobce a). MUDr. K. se s pochybnostmi MUDr. H. přesvědčivě vypořádal a konstatoval, že léčba žalobce a) proběhla lege artis a její délka a náročnost nebyla zapříčiněna žádným pochybením lékařského personálu, ale typem a umístěním zlomeniny s posunem úlomků, jež předurčovaly komplikovaný průběh léčby. Shodně s obvodním soudem měl odvolací soud za prokázané, že žalobce a) nemohl po dobu pracovní neschopnosti skutečně vykonávat žádnou z pracovních činností, v nichž podniká, a především prokazatelně nemohl dosahovat žádných příjmů. Odvolací soud nesouhlasil s úvahou žalovaného, že z náhrady za ztrátu na výděлку po dobu pracovní neschopnosti je třeba odčítat dávky nemocenského pojištění, které by žalobce a) pobíral, kdyby byl pojištěn. V první řadě žalobce a) nemá povinnost platit nemocenské pojištění, jak uvedl soud prvního stupně, ale navíc jde o stav objektivní, protože kdyby žalovaný ublížil na zdraví člověku dosahujícímu vyšších příjmů, hradil by vyšší náhradu, a naopak. Podle § 2962 odst. 1 o. z. se náhrada za ztrátu na výděлку po dobu pracovní neschopnosti poškozeného hradí peněžitým důchodem ve výši rozdílu mezi průměrným výdělkem poškozeného před vznikem újmy a náhradou toho, co poškozenému bylo vyplaceno v důsledku nemoci či úrazu podle jiného právního předpisu. Za situace, kdy fyzická osoba nemá povinnost hradit toto pojištění, a ani z rozhodnutí Nejvyššího soudu, na které poukazyval žalovaný, ani ze zákonného ustanovení taková povinnost nevyplývá, není důvodná odvolací námitka žalovaného, podle níž by náhrada za ztrátu na výděлку měla zohledňovat i hypotetické dávky nemocenského pojištění. Žalobce a) neplacením nemocenského pojištění neporušil svou prevenční povinnost, neboť nemohl počítat s tím, že se stane obětí trestné činnosti žalovaného. Správným shledal odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně i v závěru o rozsahu a způsobu stanovení hodnoty péče žalobkyně b) o žalobce a), stejně jako rozhodnutí o náhradě jiné nemajetkové újmy

žalobce a) za mimořádnou míru obtíží, bolestí, studu a pocitů nejistoty a diskomfortu při léčbě zranění způsobeného žalovaným.

Proti rozsudku odvolacího soudu v celém rozsahu podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost podle § 237 o. s. ř. spatřuje v nesprávném právním posouzení věci, které se odchýlilo od dřívější rozhodovací praxe odvolacího soudu (rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2004, sp. zn. 25 Cdo 857/2003) v otázce, zda náhrada za ztrátu na výděлку má být snížena o nemocenské dávky, které by byly poškozenému vypláceny, kdyby si hradil nemocenské pojištění. Žalovaný je přesvědčen, že mu nemůže jít k tíži absence nároku žalobce na nemocenské dávky. Žalovaný nemůže být v horším postavení než škůdce, který by způsobil škodu poškozenému, jenž si nemocenské pojištění platil; byla by to neodůvodněná nerovnost. Žalovaný dále vznesl námitky proti závěru odvolacího soudu o příčinné souvislosti, vytkl mu, že se nezabýval správností léčebných postupů při léčbě žalobce a), ačkoli z dokazování vyplynuly významné pochybnosti o tom, že jedinou příčinou újmy je jednání žalovaného. Navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil obvodnímu soudu k dalšímu řízení.

Žalobci se ztotožnili s rozhodnutím odvolacího soudu, jehož závěr o příčinné souvislosti se opírá o dostatečné dokazování a je přesvědčivě odůvodněn. Odvolací soud se při hodnocení posudků MUDr. H. i MUDr. K. nedopustil žádného procesního pochybení. Při posouzení náhrady za ztrátu na výděлку se odvolací soud neodchýlil od žádné judikatury, žalovaný také odkazuje na jediný starší judikát, aniž by vysvětlil, proč má na věc dopadat. Podle žalobců je významné, že žalobce a) neporušil žádnou povinnost, neboť placení nemocenského pojištění mu žádný předpis neukládá. Myšlenku, že by poškozený byl povinen preventivně si platit pojištění, aby tak někdy v budoucnu ve prospěch škůdce zmenšil náhradu za škodu způsobenou úmyslným zločinem, pokládají žalobci za absurdní.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení, zastoupeným advokátem ve smyslu ustanovení § 241 odst. 1 o. s. ř., dospěl k závěru, že dovolání proti části výroku rozsudku odvolacího soudu ohledně nároku na náhradu za ztrátu na výděлку je podle § 237 odst. 1 o. s. ř. přípustné pro posouzení dovolacím soudem neřešené otázky významu absence dávek nemocenského pojištění poškozeného při stanovení náhrady za ztrátu na jeho výděлку po dobu pracovní neschopnosti za situace, kdy si poškozený neplatil nemocenské pojištění, není však důvodné. Ve zbývajícím rozsahu dovolání není přípustné.

Dovolatel namítá, že odvolací soud se při posouzení dané otázky odchýlil od rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2004, sp. zn. 25 Cdo 857/2003. V tomto rozhodnutí však dovolací soud nevyslovil ohledně způsobu stanovení výše náhrady za ztrátu na výděлку žádný závazný právní názor, od něhož by se odvolací soud mohl odchýlit. V průběhu zmíněného řízení odvolací soud v rozsudku, jímž zrušil první rozhodnutí okresního soudu, mimo jiné uvedl, že „skutečnost, že pracovní poměr žalobce v SRN byl ukončen ke dni před nehodou a že po dobu trvání pracovní neschopnosti mu nebyly vypláceny nemocenské dávky, nemůže podle odvolacího soudu být k tíži ani jedné ze stran sporu. Žalovaní by měli odpovídat pouze do rozdílu mezi průměrným výdělkem žalobce před poškozením a výší nemocenských dávek, na které by jinak měl nárok“. Dovolání proti posléze vydanému dalšímu rozsudku odvolacího soudu se v prostředí právní úpravy zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku, účinného do 31. 12. 2013, zabývalo jen otázkou, zda při stanovení náhrady za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti je třeba vycházet z příjmu poškozeného, jehož dosahoval v SRN, kde ukončil pracovní poměr před škodní událostí, nebo z příjmu, jehož by mohl dosahovat v České republice, nebýt poškozením jeho zdraví.

V nyní projednávané věci jde o náhradu za ztrátu na výděлку po dobu trvání pracovní neschopnosti a sporným není způsob stanovení příjmu, jehož by žalobce a) dosahoval, nebýt pracovní neschopnosti, nýbrž je sporné, zda od soudem zjištěného ušlého příjmu je třeba odečíst nemocenské dávky, které by žalobce a) obdržel, kdyby si platil nemocenské pojištění, a to v režimu občanského zákoníku

účinného od 1. 1. 2014.

Podle § 2962 odst. 1 o. z. náhrada za ztrátu na výděлку po dobu pracovní neschopnosti poškozeného se hradí peněžitým důchodem ve výši rozdílu mezi průměrným výdělkem poškozeného před vznikem újmy a náhradou toho, co poškozenému bylo vyplaceno v důsledku nemoci či úrazu podle jiného právního předpisu.

Podle § 126 odst. 1 zákona č. [187/2006](#) Sb., o nemocenském pojištění, ten, kdo způsobil, že v důsledku jeho zaviněného protiprávního jednání zjištěného soudem nebo správním úřadem došlo ke skutečným rozhodným pro vznik nároku na dávku, je povinen zaplatit orgánu nemocenského pojištění regresní náhradu.

Pobíral-li poškozený podle zákona o nemocenském pojištění v pracovní neschopnosti v důsledku nemoci či úrazu dávky nemocenského pojištění, pak se sice podle § 2962 odst. 1 o. z. pro zjištění výše náhrady tyto dávky odečtou od průměrného výděлку před vznikem újmy, ale podle § 126 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění zaplatí škůdce částku odpovídající vyplaceným nemocenským dávkám jako regresní náhradu orgánu nemocenského pojištění, který poškozenému dávky vyplatil (shodně viz Doležal, Tomáš; Smrž, Ivo; Majetkové výhody a jejich zohlednění při náhradě škody způsobené ublížením na zdraví - *compensatio lucri cum damno*; Právník; 7/2022; str. 623).

Předpoklad, že by pro dovolatele bylo ekonomickou výhodou, jestliže by náhrada ztráty na výděлку žalobce a) byla snížena o nemocenské dávky, které by žalobce a) pobíral, platil-li by si nemocenské pojištění, je tedy nesprávný. Žalovaný by i v takovém případě byl povinen zaplatit náhradu za ztrátu na výděлку v plné výši (část odpovídající vyplaceným nemocenským dávkám jako regresní náhradu nemocenské pojišťovně a zbývající část přímo poškozenému). Jestliže poškozený žádné dávky podle jiného právního předpisu nepobíral, nelze i vzhledem k výslovné dikci § 2962 odst. 1 o. z. při stanovení výše náhrady za ztrátu na výděлку po dobu pracovní neschopnosti odečítat od předchozích příjmů částky, které by hypoteticky pobírat mohl. Současně lze přisvědčit odvolacímu soudu v tom, že nikdo není povinen platit si nemocenské pojištění, a to ani s poukazem na prevenční povinnost.

Odvolací soud i soud prvního stupně tedy správně vyložily § 2962 odst. 1 o. z., jestliže uzavřely, že nepobíral-li žalobce a) po dobu pracovní neschopnosti dávky nemocenského pojištění, náleží mu náhrada za ztrátu na výděлку ve výši průměrného výděлку před vznikem újmy. Při stanovení této náhrady nelze brát v úvahu nemocenské dávky, které by byly poškozenému vyplaceny, kdyby byl účasten nemocenského pojištění, ostatně to lze dovodit i jazykovým výkladem citovaného ustanovení, které počítá s fakticky vyplacenými dávkami, nikoliv hypotetickými (viz formulace „co poškozenému bylo vyplaceno...“).

S příjmem, jehož mohl poškozený za určitých podmínek dosahovat, jako s okolností významnou pro stanovení náhrady mzdy, počítá v odlišných souvislostech pro dobu po skončení pracovní neschopnosti výslovně zákon (viz § 271b odst. 5 zákona č. [262/2006](#) Sb., zákoníku práce), i judikatura - viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 6. 2008, sp. zn. 25 Cdo 622/2006, podle něhož škůdce je povinen nahradit jen takovou škodu, která poškozenému vznikla následkem právní skutečnosti, za niž škůdce odpovídá; byla-li příčinou jeho neschopnosti vykonávat soustavnou výdělečnou činnost jiná skutečnost, odpovědnost za škodu (za ztrátu na výděлку) nevzniká. O takový případ by mohlo jít tam, kde poškozený, který pro následky újmy na zdraví nemůže konat dosavadní práci, nenastoupil po poškození zdraví do jiného zaměstnání odpovídajícího jeho snížené (omezené) pracovní způsobilosti jen pro nedostatek pracovních příležitostí (škoda je způsobena situací na trhu práce - srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 12. 2000, sp. zn. 21 Cdo 2805/99, publikovaný v časopise Soudní judikatura 3/2001 pod č. 45) nebo tam, kde si poškozený, ač mu v tom nic nebránilo, opomenul bez vážných důvodů určitou částku vydělat. V prvním z těchto případů se výdělek po skončení pracovní neschopnosti určuje podle pravděpodobného výděлку (§ 17 odst. 4

zákonu o mzdě či § 371 odst. 5 zákoníku práce účinného od 1. 1. 2007). V případě druhém soud neuhradí zaměstnanci škodu do výše částky, kterou si takto opomenul vydělat (srov. § 195 odst. zákoníku práce či § 371 odst. 3 zákoníku práce účinného od 1. 1. 2007). Vždy však jde o náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti. Tyto závěry nejsou do poměrů posuzované věci přenositelné.

Z těchto důvodů Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání žalovaného proti části výroku rozsudku odvolacího soudu, kterým byl potvrzen výrok rozsudku soudu prvního stupně o platební povinnosti žalovaného vůči žalobci a) v částce 290 060 Kč s 8,05% ročním úrokem z prodlení z této částky od 20. 9. 2017 do zaplacení, není důvodné; protože napadené rozhodnutí je z pohledu uplatněného dovolacího důvodu správné, dovolací soud dovolání žalovaného v tomu odpovídající části zamítl.

Dovolání žalovaného proti výroku rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně o platební povinnosti žalovaného ve vztahu k žalobkyni b), a proti části výroku o povinnosti žalovaného zaplatit žalobci a) 267 283 Kč a 8,05% roční úrok z prodlení z částky 236 383 Kč od 20. 9. 2017 do zaplacení a úrok z prodlení z částky 30 900 Kč ve výši 9,25 % ročně od 4. 12. 2018 do zaplacení, není podle § 237 o. s. ř. přípustné, protože dovolání neobsahuje žádnou dovolací námitku, která by se týkala právního posouzení nároků posouzených v těchto výrociích. Dovolatel vznesl námitky týkající se převážně tvrzených vad dokazování (nejednoznačné a chybné závěry znaleckých posudků), z čehož dovozuje, že soudy učinily nesprávný závěr o skutkovém stavu v otázce příčinné souvislosti. Tyto námitky však postrádají charakter právní otázky, kterou by měl dovolací soud řešit (§ 241a odst. 1 o. s. ř.). Nesměřují totiž proti právnímu posouzení věci odvolacím soudem, ale proti skutkovým závěrům, jejichž nesprávnost dovolatel odvozuje od vlastního posouzení skutkového stavu. V podstatě se dovolatel domáhá přezkumu dokazování a skutkových závěrů, z nichž vychází napadené rozhodnutí; nesprávnost právního posouzení odvozuje nikoliv z důvodu mylné aplikace práva, nýbrž proto, že po právní stránce byl posouzen skutkový stav, s nímž on nesouhlasí. Uplatněním způsobilého dovolacího důvodu ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř. ale není zpochybnění samotného hodnocení důkazů soudem, opírajícího se o zásadu volného hodnocení důkazů zakotvenou v § 132 o. s. ř. (např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2394/2013, uveřejněné pod č. 4/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Námitky proti zjištěnému skutkovému stavu či proti hodnocení důkazů včetně znaleckého posudku přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř. nezakládají (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. I. ÚS 2037/17).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody](#)
- [Nájemné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Péče o dítě \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o smlouvě budoucí \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Daňová exekuce](#)
- [Cenové rozhodnutí rozporné se zákonem](#)
- [Autonomie vůle](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Střídavá péče](#)